(1999) "ओ हाङ् गतौ" (III-जुहोत्यादिः-1089. सक. अनिट्. आत्म.)

'गतौ त्यागे यथासंख्यं जिहीते च जहाति च ।' (श्लो. 11) इति देवः । हायकः-यिका, हापकः-पिका, जिहासकः-सिका, जाहायकः यिका ; हानः-हानवान्, हायनः, हानिः इत्यादीनि रूपाणि जौहोत्यादिकददातिवत् (830) बोध्यानि ।

(2000) "हि गतौ वृद्धौ च" (V-स्वादिः-1257. सक-अक. अनि. पर.) हायकः-यिका, हायकः-यिका, [1]जिघीषकः-षिका, [2]जेघीयकः-यिका ; इत्यादीनि रूपाणि सर्वाणि पिधातुवत् (991) बोध्यानि । [3]प्रहिण्वन्-ती, [4]प्रजिघाययिषन्-न्ती, [5]सहितम्-संहितम्, संहिता, [6]हयः-हयी, [7]हेतिः, [8]हेतुः, इति विशेषरूपाणि ।

(2001) "हिक्क अव्यक्ते शब्दे" (I-भ्वादिः-861. अक. सेट्. उभ.) भौवादिकक्कड्डतिवत् (156) सर्वाणि रूपाणि बोध्यानि । [9]हिक्का ।

---

1. सनि 'अज्झनगमां सनि' (6-4-16) इति दीर्घः । 'हेरचङि' (7-3-56) इति अभ्यासादुत्तरस्य कुत्वेन घकारः । एवं सन्नन्तेऽत्र धातौ सर्वत्र बोध्यम् ।
2. यङन्तेऽपि 'हेरचङि' (7-3-56) इति कुत्वं बोध्यम् ।
3. शतरि, स्वादित्वात् श्नुप्रत्ययः, गुणनिषेधः । 'हिनुमीना' (8-4-15) इति णत्वम् ।
4. ण्यधिकस्यापि 'हेरचङि' (7-3-56) इति कुत्वम् । अत्र णिजन्तात् सन् । तदन्तात् शता ।
5. सम्पूर्वकात् अस्मात् निष्ठायाम् 'समो वा हिततयोः' (वा. 6-1-144) इति समो मकारस्य लोपविकल्पः । 'संहिता' इति तु 'क्तिच्क्तौ च संज्ञायाम्' (3-3-74) इति क्तान्तः वेदसंहितावाचिका ।
6. पचाद्यचि हयः=अश्वः । अतिशयेन गच्छतीत्यर्थः । हयी इति तु गौरादिङीषन्तः ।
7. 'ऊतियूतिजूतिसातिहेतिकीर्तयश्च' (3-3-97) इति निपातनात् क्तिनि प्रकृतेर्गुणः । हेतिः=आयुधम् ।
8. औणादिके (द. उ. 1-125) तुन्प्रत्यये रूपम् । हेतुः=कारणम् ।
9. 'गुरोश्च हलः' (3-3-103) इति अप्प्रत्ययः स्त्रियाम् । हिक्का=वायोः बलात्कारेण मुखात् निस्सारणम्, यस्याः भाषायाम् 'விக்கல்' इति नाम ।